

Minister Finansów

Warszawa, 25 czerwca 2024 roku

Sprawa: Interpelacja nr 2754 w sprawie wejścia Polski do strefy euro -
Magdalena Filipek-Sobczak
Znak sprawy: PM6.054.3.2024
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Kancelaria Sejmu
00-902 Warszawa
ul. Wiejska 4/6/8

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację pani poseł Magdaleny Filipek-Sobczak przekazaną na piśmie z dnia 10 czerwca 2024 r. (nr 2754), dotyczącą wejścia Polski do strefy euro, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

W ocenie Ministerstwa Finansów należy stwierdzić, że ewentualne wprowadzenie poprawki nr 7 do TUE (zmiana art. 3 ust. 4 TUE), w brzmieniu zaproponowanym w Propozycji PE:

- **nie skutkuje wprowadzeniem na terytorium Polski drugiego równoważnego z polskim złotym środka płatniczego (drugiego obiegu walutowego),**

- **nie sprawi, że „polskim pieniądzem” w rozumieniu art. 227 Konstytucji RP stanie się waluta euro, ani**

- **nie spowoduje utraty przez NBP wyłącznego prawa emisji pieniądza na terytorium RP określonego w art. 227 Konstytucji RP,**

skoro nie towarzyszą tej poprawce jakiegokolwiek inne propozycje zmian postanowień TFUE w obszarze Unijnej polityki pieniężnej, w tym zwłaszcza postanowień o charakterze gwarancyjnym dla Polski, jakimi są postanowienia przejściowe (art. 139-144 TFUE).

W myśl art. 139 w zw. z art. 140 TFUE, Polska pozostanie Państwem Członkowskim objętym derogacją do czasu spełnienia warunków niezbędnych do przyjęcia euro i potwierdzenia tych okoliczności w stosownych unijnych procedurach decyzyjnych.

Ponadto, Państwa Członkowskie objęte derogacją, takie jak Polska, *de facto* kontrolują kwestię przystępowania do sfery euro (a więc i uchylecia derogacji) –

przede wszystkim poprzez wstrzymywanie się z wchodzeniem do mechanizmu kursowego europejskiego systemu walutowego.

Postulowana przez PE zmiana art. 3 ust. 4 TUE *per se* nie ograniczy ani w inny sposób nie zmieni zakresu i mocy obowiązywania tych postanowień. Wobec tego zawarta w interpelacji teza, jakoby w rezolucji PE pojawiły się „zmiany, których wprowadzenie całkowicie odmieni zasady funkcjonowania strefy euro”, jest nieuzasadniona.

Poniżej przedstawiona została analiza obecnie obowiązujących postanowień w przedmiocie procedur wprowadzenia i stosowania waluty euro oraz rozwinięcie oceny znaczenia zaproponowanej w rezolucji PE zmiany brzmienia postanowienia art. 3 ust. 4 TUE w kontekście wprowadzenia przez Polskę waluty euro.

I. Obowiązujące postanowienia TUE/TFUE w przedmiocie zasad, warunków i procedur wprowadzenia i stosowania przez Polskę waluty euro.

Zgodnie z art. 3 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), Unia Europejska ustanawia unię gospodarczą i walutową, w której walutą jest euro. Zgodnie z art. 3 ust. 6 TUE, „Unia dąży do osiągnięcia swoich celów właściwymi środkami odpowiednio do kompetencji przyznanych w Traktatach”.

Kompetencje, jakie Unii Europejskiej (dalej także „Unia: lub „UE”) zostały przyznane w Traktatach Unijnych odnośnie do obszaru polityki pieniężnej (w tym dziedziny jednej waluty, euro) są zasadniczo różne w zależności od tego, czy dotyczą Państwa Członkowskiego, którego walutą jest euro czy waluta krajowa.

Unia ma wyłączne kompetencje w dziedzinie polityki pieniężnej w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro art. 5 ust. 1 lit. c) TFUE. Natomiast, Państwa Członkowskie, w których walutą nie jest euro, prowadzą krajowe polityki pieniężne w ramach tzw. kompetencji dzielonych z Unią (art. 4 ust. 1 TFUE w związku z art. 5 ust. 1 lit. c) *a contrario*).

Doprecyzowanie określonego w art. 3 ust. 4 TUE celu Unii w postaci ustanowienia unii gospodarczej i walutowej, zawiera art. 119 ust. 2 TFUE: działania Państw Członkowskich oraz Unii obejmują „jedną walutę, euro, jak również określenie oraz prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i polityki wymiany walut...” i są prowadzone „na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w Traktatach”.

Kolejne postanowienia tytułu VIII TFUE, dotyczące polityki pieniężnej (art.127-144 TFUE) określają właśnie te warunki i procedury dla działań, o których mowa w przywołanym art. 119 ust. 2 TFUE, w tym działania w zakresie jednej waluty euro. Są one odmienne w odniesieniu do państw, których walutą jest euro, względem państw, których walutą nie jest euro (tzw. Państw Członkowskich objętych derogacją).

Polityka pieniężna w Unii nie jest bowiem uregulowana na poziomie Unijnym jednolicie, ponieważ występują w niej Państwa Członkowskie, takie jak Polska, które są objęte derogacją w zakresie Unii Gospodarczej i Walutowej. „Jednolitość” polityki pieniężnej dotyczy jedynie państw strefy euro, a więc w kontekście funkcjonowania jednolitej waluty.

Zgodnie z art. 139 ust. 2 TFUE, do Państw Członkowskich objętych derogacją, do których należy Polska, nie stosuje się szeregu postanowień, którymi związane są Państwa członkowskie, których walutą jest euro.

W szczególności, do Polski nie stosuje się m.in. postanowień Traktatów dotyczących: emisji euro przez EBC i Państwa Członkowskie (art. 128 TFUE), aktów wydawanych przez EBC (art. 132 TFUE), środków dotyczących używania euro jako jednej waluty (art. 133 TFUE), czy zawierania przez Unię porozumień walutowych i stosowania innych środków dotyczących ustalania polityki kursowej (art. 219 TFUE).

W oparciu o art. 139 ust. 3 TFUE, Polska, jako Państwo Członkowskie objęte derogacją oraz NBP – jako polski bank centralny, są wyłączone z praw i obowiązków w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), zgodnie z rozdziałem IX Statutu ESBC i EBC, określonego w Protokole nr 4 do TFUE.

Zgodnie z art. 42 ww. Statutu, derogacja wobec Polski ma m.in. ten skutek, że szereg jego przepisów nie nakłada jakichkolwiek zobowiązań na Polskę m.in. w zakresie:

- definiowania i urzeczywistniania polityki pieniężnej Unii (art. 3.1 , tiret pierwsze Statutu),
- działań NBP jako krajowego banku centralnego działającego osobno względem Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) (art. 14 ust. 3 Statutu).

Dodatkowo, do Polski nie mają zastosowania postanowienia art. 16 Statutu, zgodnie z którymi Rada Prezesów EBC może upoważnić EBC i krajowe banki centralne do emisji banknotów euro, będących jedynym legalnym środkiem płatniczym w Unii.

Procedura zakończenia stosowania derogacji, określona w art. 140 ust. 2 oraz 3 TFUE wobec Polski jako Państwa Członkowskiego objętego derogacją, uzależniona jest od stwierdzenia zaistnienia w ramach tych procedur warunków, na podstawie kryteriów konwergencji, określonych w art. 140 ust. 1 TFUE.

Z art. 142 TFUE wynika, iż każde Państwo Członkowskie objęte derogacją prowadzi swoją politykę kursową - w odróżnieniu od polityki kursowej prowadzonej przez Unię w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, w zakresie której Unia ma wyłączną kompetencję (art. 3 ust. 1 lit. c) TFUE).

II. Zaproponowana w rezolucji PE zmiana brzmienia postanowienia art. 3 ust. 4 TUE - ocena znaczenia zmiany w przedmiocie wejścia Polski do strefy euro.

Zgodnie z poprawką nr 7, ujętą w ramach propozycji dotyczących zmiany Traktatów stanowiącej Załącznik do rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie propozycji Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany Traktatów (dalej „Propozycja PE”), obowiązujące brzmienie postanowienia art. 3 ust. 4 TUE „4. Unia ustanawia unię gospodarczą i walutową, której walutą jest euro”, miałoby zostać zastąpione przez nowe brzmienie: „4. Walutą Unii jest euro”.

Analiza Propozycji PE w zakresie pozostałych, postulowanych przez PE zmian Traktatów pozwala na stwierdzenie, iż nie zawiera ona – poza przywołaną poprawką nr 7 – jakichkolwiek innych zmian w postanowieniach Traktatów w przedmiocie wprowadzenia i stosowania przez Polskę waluty euro, przedstawionych powyżej w pkt. I.

W szczególności, Propozycja PE nie proponuje jakichkolwiek zmian w zakresie postanowień TFUE odnośnie do polityki pieniężnej (art. 127-144 TFUE), w tym zmian do postanowień gwarantujących Polsce obecny status prawny „Państwa Członkowskiego objętego derogacją” (art. 139-144 TFUE).

Wobec tego, zaproponowana w poprawce nr 7 zmiana redakcji postanowienia art. 3 ust. 4 TUE w postaci stwierdzenia w nim, iż walutą Unii jest Euro - w razie hipotetycznego jej uchwalenia i wejścia w życie - w żadnym razie nie wpłynie na obecny status prawny Polski jako Państwa Członkowskiego objętego derogacją.

W Propozycji PE brak jest bowiem zmian w kompetencjach pomiędzy Unią a Państwami Członkowskimi w tym obszarze.

Z powodu braku proponowanych zmian tego rodzaju, nadal to postanowienia kompetencyjne TFUE, w tym zwłaszcza te derogacyjne, którymi objęta jest Polska (art. 139-140 TFUE), będą decydowały o zasadach, warunkach i procedurach Traktatowych, według których strefa euro może być poszerzona o Polskę, jako Państwo Członkowskie objęte derogacją.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jurand Drop

podsekretarz stanu